

CONV 505/03

NEW VERSION

CONTRIB 206

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

της : Γραμματείας

προς τη : Συνέλευση

Θέμα : Εισήγηση του κ. Jacob Söderman, Παρατηρητή της Συνέλευσης.
- «Η λειτουργία των Θεσμικών Οργάνων»

Ο Γενικός Γραμματέας της Συνέλευσης έλαβε την επισυναπτόμενη εισήγηση του κ. Jacob Söderman, Παρατηρητή της Συνέλευσης.

Στρασβούργο, 23.01.2003

**Συνεισφορά του Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή στην Ευρωπαϊκή Συνέλευση
«Η λειτουργία των θεσμικών οργάνων»**

Στην εκπόνηση του Συντάγματος πρέπει να ληφθεί υπόψη η γνώμη των πολιτών σχετικά με τη λειτουργία των θεσμικών οργάνων της Ένωσης. Η παρούσα συνεισφορά βασίζεται στην επταετή εμπειρία μου ως Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή στο χειρισμό των καταγγελιών πολιτών.

Διαφάνεια

Οι ευρωπαίοι πολίτες εξακολουθούν να πιστεύουν ότι τα θεσμικά όργανα λειτουργούν με μεγάλη μυστικότητα.

Τα τελευταία δέκα χρόνια σημειώθηκε σημαντική πρόοδος όσον αφορά τη διαφάνεια σε πολλά θεσμικά όργανα και οργανισμούς της Ένωσης. Ωστόσο, πρέπει να γίνουν ακόμη πολλά.

Η δημοκρατία είναι θεμελιώδης αξία και η διαφάνεια αποτελεί βασικό μέρος της δημοκρατίας. Αυτό πρέπει να αντικατοπτρίζεται στη δήλωση θεμελιωδών αξιών του Συντάγματος, διατηρώντας τη φράση που προστέθηκε από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ ότι οι αποφάσεις στην Ένωση πρέπει να λαμβάνονται «όσο το δυνατόν πιο ανοικτά» (άρθρο 1 ΣΕΕ).

Τα νομοθετικά όργανα της Ένωσης πρέπει να συμμορφώνονται με τις δημοκρατικές αρχές συνεδριάζοντας δημόσια. Η επισήμανση αυτή έγινε στο προκαταρκτικό σχέδιο συνταγματικής Συνθήκης (άρθρο 36), στο σχέδιο Συντάγματος του κ. BROK (άρθρο 104), καθώς και στο σχέδιο «Πηνελόπη» (άρθρο 87 παράγραφος 2), το οποίο υποβλήθηκε πρόσφατα ως συνεισφορά στη Συνέλευση (CONV 481/03).

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ περιλάμβανε επίσης το δικαίωμα της πρόσβασης των πολιτών σε έγγραφα, με την επιφύλαξη απαραίτητων εξαιρέσεων (άρθρο 255 ΕΚ). Η διάταξη αυτή περιορίστηκε σε έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής. Είμαι ευτυχής που το σχέδιο «Πηνελόπη» προτείνει (άρθρο 87) το δικαίωμα της πρόσβασης των πολιτών σε έγγραφα να ισχύει για τα έγγραφα όλων των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης.

Χρηστή διοίκηση

Επίσης, οι ευρωπαίοι πολίτες θεωρούν τη λειτουργία των θεσμικών οργάνων άκρως γραφειοκρατική. Οι πολίτες όλων των κρατών μελών επιθυμούν μια διοίκηση διαφανή, υπεύθυνη, η οποία να διοικείται σωστά και να έχει ως μέλημά της την παροχή υπηρεσιών.

Και στον τομέα αυτό έχει ήδη σημειωθεί σημαντική πρόοδος.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ καθιέρωσε το θεσμό του Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή προκειμένου να ενισχύσει τις σχέσεις μεταξύ των πολιτών και της Ένωσης, κυρίως με την αντιμετώπιση της κακής διοίκησης. Τα θεσμικά όργανα και οι οργανισμοί είναι συνεργάσιμοι και καταβάλλουν προσπάθειες για την αντιμετώπιση κρουσμάτων κακής διοίκησης.

Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων είναι η πρώτη διεθνής νομοθετική πράξη για τα δικαιώματα του ανθρώπου που περιλαμβάνει το δικαίωμα χρηστής διοίκησης. Προκειμένου να καταστεί αυτό το δικαίωμα του πολίτη πιο συγκεκριμένο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε έναν Κώδικα Ορθής Διοικητικής Συμπεριφοράς που περιλαμβάνει τις σημαντικότερες αρχές της διοικητικής νομοθεσίας.

Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη έχουν μια γενική νομοθεσία που περιλαμβάνει τέτοιες διατάξεις. Οι ευρωπαίοι πολίτες δεν μπορούν να κατανοήσουν γιατί η λειτουργία των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης δεν διέπεται από ανάλογη νομοθεσία. Για να διορθωθεί αυτή η κατάσταση, το Σύνταγμα πρέπει να παρέχει σαφή νομική βάση για μια ευρωπαϊκή διοικητική νομοθεσία.

Το κράτος δικαίου

Τέλος, οι ευρωπαίοι πολίτες θέλουν η λειτουργία των θεσμικών οργάνων να προωθεί το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα.

Το κράτος δικαίου απαιτεί αποτελεσματική προστασία σε περίπτωση μη σεβασμού των δικαιωμάτων. Είναι σημαντική η πρόβλεψη τέτοιων μέσων θεραπείας από το Σύνταγμα και η σαφής ενημέρωση των πολιτών για την ύπαρξή τους.

Με την πάροδο των χρόνων, εξελίχθηκε η πρακτική υποβολής καταγγελιών πολιτών στην Επιτροπή ως «θεματοφύλακα της Συνθήκης». Η Επιτροπή είναι αρμόδια να ασχολείται με παραβιάσεις της κοινοτικής νομοθεσίας από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 226 ΕΚ.

Η αντικατάσταση της Συνθήκης από ένα Σύνταγμα, ειδικά ένα Σύνταγμα που περιλαμβάνει θεμελιώδη δικαιώματα, απαιτεί σε βάθος προβληματισμό σχετικά με το ρόλο του θεματοφύλακα της Συνθήκης. Πρέπει να οργανωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να δείχνει στους πολίτες ότι το κράτος δικαίου αποτελεί ζωντανή πραγματικότητα και ότι κανείς δεν είναι πάνω από το νόμο. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με το διορισμό ενός Επιτρόπου, ο οποίος θα έχει αυτή τη συγκεκριμένη αρμοδιότητα.

Το Σύνταγμα πρέπει επίσης να ενημερώνει τους πολίτες για τα μέσα προστασίας που παρέχονται στα κράτη μέλη. Το πιο σημαντικό είναι η προσφυγή στα εθνικά δικαστήρια. Ωστόσο, υπάρχει και ένα δίκτυο μη δικαστικών οργάνων – διαμεσολαβητές και επιτροπές αναφορών – που μπορούν να επιλύουν πολλές υποθέσεις γρήγορα και αποτελεσματικά. Η γραπτή συνεισφορά μου στη Συνέλευση τον Ιούλιο του προηγούμενου έτους (CONV 221/02) περιλαμβάνει λεπτομέρειες σχετικά με το δίκτυο και το δυνητικό του ρόλο στην εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.